

the results of the research, the concept of transforming objects of ecological marginalization is revealed with the help of the creative and project method of creating an artistic image in the context of figurative-sensory reflection (the ability to provocative perception of the objects of washed waste) into new aesthetic forms.

Key words: art education, ethno-design, decorative art, creative abilities.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – к. пед. наук, доц. Резніченко М. І.

УДК 78.071.1

В. М. Скакун

ПОЛТАВСЬКИЙ СИМФОНІЧНИЙ ОРКЕСТР: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Полтавський симфонічний оркестр 22 лютого 2017 року відзначив десятиріччя своєї творчої діяльності. Шлях до створення цього колективу був непростим, але такий колектив так просто не міг не з'явитися у місті, яке багато років спрагло чекало на його відродження. Адже багато поколінь полтавців завжди пам'ятало про те, що однією із найяскравіших сторінок музичної історії міста вписано існування відомого свого часу Полтавського симфонічного оркестру, заснованого тут ще у 1898 році видатним диригентом, композитором, педагогом і громадським діячем Дмитром Ахшарумовим (який жив і працював у Полтаві в 1897 – 1919 роках).

Актуальність висвітлення історії розвитку та сучасного стану творчості Полтавського симфонічного оркестру органічно вписується в контекст досліджень, пов'язаних з культурологічною регіоналікою, й зокрема, з необхідністю вивчення усіх аспектів багатогранної музичної культури такого регіону як Полтавщина. Враховуючи практичну відсутність наукових публікацій за означеною темою, інформаційним ґрунтом для даної роботи послуговували документальні матеріали (публікації преси, програмки, буклети, афіші та ін.), а також спогади різних музикантів, причетних до діяльності цього симфонічного колективу. Отже, метою статті є висвітлення історичного шляху та сучасної діяльності Полтавського симфонічного оркестру; завданнями – виявлення творчих досягнень та констатація важливої ролі цього колективу у розвитку музичної культури полтавського регіону і України.

Існуючи певний час (наприкінці минулого та на початку нового століття) у складі Полтавського обласного академічного українського театру ім. Миколи Гоголя, Полтавський симфонічний оркестр виник, власне, на засадах театрального оркестру. Можливо, саме тому виконання ним музичних творів відзначається вражаючим драматизмом та яскравою театральністю. Супроводжуючи велику кількість вистав, серед яких – відомі класичні оперети, музичні драми, мюзикли – колектив розширювався, зростав його професійний рівень. Кількість оркестрантів нараховувала спочатку 16, а згодом – вже 28 осіб. З часом колектив відчув себе в змозі виконувати зразки симфонічної музики поза театальною сценою. У цей час вирішальною у справі створення симфонічного оркестру була роль диригента¹, який прибув до Полтави з єдиним прагненням – створити тут окремих симфонічний оркестр.

Так про ці події у 2001 році писала газета «Край»: «...Музику Віталія Скакуна розумієш серцем. Його музика звеличує, підносить, оновлює і надихає... Вона у виконанні його оркестру чиста і світла, як його душа...» [1]. Протягом того часу за участі оркестру в Полтавському обласному академічному українському музично-драматичному театрі ім. Миколи Гоголя відбулись прем'єри музичних вистав: «Чорноморці» за М. Лисенком, опера «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, рок-опера «Есмеральда» В. Ільїна, оперети: «Весела вдова» Ф. Легара, «Циган-прем'єр», «Принцеса цирку», «Королева чардашу» І. Кальмана, «Летюча миша» Й. Штрауса, мюзикли: «Людина з Ламанчі» М. Лі, «Сестра Кері» Р. Паулса, «Сорочинський ярмарок» О. Злотника, «Євгеній Онегін» П. Чайковського (музично-літературна композиція), «Бременські музиканти», «Новорічні пригоди Маші і Віті» Г. Гладкова та ін.

Отже, саме завдяки найкращим музикантам міста, яких очолив диригент, після перерви майже в 100 років, у Полтаві знову з'явився професійний симфонічний оркестр. Утворення цього колективу – продовжувача традицій, започаткованих ще Д. Ахшарумовим стало визначною подією музичної Полтавщини. Газета «Зоря Полтавщини» у 2000 році про це писала: «...Народився колектив, поява якого цілком природна в обласному центрі зі славетними культурними традиціями...» [1].

Перший виступ симфонічного оркестру повного складу, у кількості 50 осіб, відбувся у Полтаві 22 лютого 2000 року й цю дату можна вважати днем народження Полтавського симфонічного оркестру.

---

¹ Віталій Скакун — український диригент, композитор, народний артист України, має дві вищі освіти, здобуті у Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського (клас оперно-симфонічного диригування В. Гнедаша), кілька років працював диригентом у Національному оркестрі народних інструментів.

У програмі того концерту прозвучали твори П. Чайковського – Полонез з опери «Євгеній Онегін», увертюра-фантазія «Ромео і Джульєтта» та ін.

На початку творчого шляху репертуар оркестру складався з творів переважно західних класиків: Бранденбурзький Концерт № 5 Й. С. Баха, Симфонія № 40 та Реквієм В. А. Моцарта (за участю Харківського камерного хору, художній керівник – професор В. Палкін), а також його концерти для скрипки з оркестром № 3 і № 5 та концерти для фортепіано з оркестром. Газета «Зоря Полтавщини» про цей концерт так: «...Виконання – виважене і натхненне, професійно переконливе. Крізь моцартівську усмішку проглядають смуток і спокій, мудра філософія і висока краса. Нова зустріч полтавців із «сонячним генієм» подарувала хвилини справжньої радості!» [1]. Почесне місце в концертних програмах оркестру на той час зайняли й твори Л. В. Бетховена – Третя «Героїчна» та П'ята симфонії, всі концерти для фортепіано з оркестром, увертюра «Егмонт», Концерт для скрипки з оркестром, потрійний Концерт для скрипки, віолончелі та фортепіано з оркестром.

Музична громадськість Полтави мала змогу почути твори західних композиторів романтичної школи – Симфонію №9 А. Дворжака, Симфонію С. Франка, Концерти для фортепіано з оркестром Е. Гріга та Ф. Ліста, симфонічну поему «Прелюди» Ф. Ліста, Симфонії №1 та №3, фортепіанний та скрипковий концерти Й. Брамса, а також увертюри В. А. Моцарта, Дж. Россіні, К. Вебера, Й. Штрауса, Ж. Оффенбаха та інших.

З 2003 року колектив звернувся до творів російських композиторів XIX та XX століття. Зазвучали увертюри М. Мусоргського, М. Римського-Корсакова, скрипкові концерти О. Глазунова, А. Хачатуряна. Вперше у Полтаві було здійснене виконання Дев'ятої симфонії Д. Шостаковича та Симфонії №1 («Класичної») С. Прокоф'єва.

Згодом репертуар оркестру поповнюється й творами українських композиторів – Увертюра до опери «Тарас Бульба» М. Лисенка, «Гуцульська рапсодія» Г. Майбороди, «Карпатський концерт» та Симфоніста М. Скорика, Концерт для фортепіано з оркестром А. Караманова, «Орега Rustica» Є. Станковича, твори Л. Дичко, твори полтавського композитора Т. Оскоменко-Парулави («Гоголіада» та опера «Маруся Чурай»). Колектив плідно співпрацює з харківським композитором, народним артистом України, професором Володимиром Птушкіним, а також з композитором із Запоріжжя Д. Савенком. У 2006 році було виконано Концерт для джаз-секстету та симфонічного оркестру, а в 2009 році відбулась прем'єра сюїти на теми ансамблю «Бітлз», створеної спеціально для Полтавського симфонічного оркестру.

За диригентським пультом оркестру стояли відомі музиканти України та зарубіжжя: народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Володимир Сіренко, народний артист України

В. Редя (Запоріжжя), народний артист України Хобарт Ерл (Одеса), праправнук М. Лисенка – М. В. Лисенко (Київ), професор НМАУ ім. П. Чайковського Едуард Синько (Київ), професор, заслужений діяч мистецтв України Юрій Янко (Харків). Оркестром диригували й гості з зарубіжжя – Алан Кук (Іспанія), Йонг Хван Сун (Корея), Енціо Монті та Епіфаніо Комес (Італія). Саме з професором Римської національної музичної академії, піаністом і диригентом Епіфаніо Комесом було виконано всі фортепіанні концерти С. Рахманінова з італійськими солістами – Джузеппе Куньо, Джованні Форрест'єрі, Джузеппе Гулотта та корейкою Мін Конг Бен.

Диригент Епіфаніо Комеса в інтерв'ю газеті «Вечірня Полтава», у квітні 2007 року висловив наступне: «...Дякую Віталію Скакуну за те, що подарував можливість диригувати таким професійним симфонічним оркестром. Мені приємно грати музику С. Рахманінова, котра вважається вершиною фортепіанного мистецтва на слов'янській землі, де вона народилася...» [1].

Яскравою подією 2004 року стала серія концертів, у яких брали участь музиканти з Кореї. Полтавські видання про цю подію повідомляли наступним чином: «...за пультом стояв відомий корейський диригент Йонг Хван Сун. Протягом двох вечорів полтавці мали нагоду слухати натхненні твори Венявського, Глазунова, Россіні, Мендельсона. Особливо підкорила своєю віртуозністю скрипалька, Кім Дхі Мун з концертом В. А. Моцарта № 5. Запам'яталась піаністка Лі Хван Юнг з Другим концертом К. Сен-Санса. А серед молоді виділялась віолончелістка Кім Чіо Йєн з Концертом Е. Елгара...» [1].

У різні часи з Полтавським симфонічним оркестром співпрацювало багато відомих солістів. Серед них піаністи – заслужений артист України Юрій Кот (Україна, Київ), Микола Сук (США, Вашингтон), Наталія Мельникова (Україна, Харків), Марія Пухляк (Україна, Київ), Ігор Жуков (Росія, Москва), Олег Полянський (Німеччина); саксофоніст, заслужений артист України Олег Рукомойников (Україна, Київ); трубач Андрій Ільків (Україна, Київ); гітарист Андрій Козирець (Україна, Одеса). Під акомпанемент Полтавського симфонічного оркестру неодноразово відбувались концерти солістів Большого театру – Лариси Білан (меццо-сопрано) та Миколи Решетняка (баритон). У супроводі оркестру співали також і солісти Національної опери України – народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Роман Майборода, народна артистка України Лідія Забіляста, народна артистка України, лауреат Національної Премії ім. Т. Шевченка Діана Петриненко, заслужений артист України Володимир Опенько, народний артист України Степан Фіцич, всесвітньо відомий бас Нікіта Сторожев (США) та баритон Костянтин Ріттель-Кобилянський (Німеччина), фантастичний тенор, прем'єр оперного

театру в Мехіко, соліст Метрополітен-опера Алехандро Олмейдо (США).

Протягом останніх років полтавський колектив виконав багато творів зі світового скрипкового репертуару разом з постійним солістом оркестру Антоном Скакуном – випускником Національної музичної академії ім. П. Чайковського та Фрібурзької консерваторії (Швейцарія), зокрема концерти Л. В. Бетховена, Й. С. Баха, М. Бруха, К. Сен-Санса, П. Чайковського, Н. Паганіні, Й. Брамса, Я. Сібеліуса, М. Равеля, Д. Шостаковича, М. Скорики, Є. Станковича та інших.

Полтавський симфонічний оркестр активно гастролює в межах нашої країни, виступав на сцені палацу «Україна» в Києві в рамках творчих звітів Полтавської області, демонструючи високий професійний рівень. Неодноразово відбувались концерти за кордоном, зокрема, влітку 2006 року колектив здійснив велике гастрольне турне до Італії, яке тривало майже три місяці. За цей час було виконано декілька опер, серед яких «Травіата» Дж. Верді, «Паяци» О. Леонкавало, «Тоска» та «Чіо-чіо-сан» Дж. Пучіні, Меса С-dur для фортепіано, хору та оркестру Л. В. Бетховена, Реквієм В. А. Моцарта за участю хору з Румунії. Оркестр брав участь у проведенні майстер-класів диригента оперного театру Ла Скала Івано Каяца. На острові Сицилія колектив під орудою Віталія Скакуна, Ніколо Цукерника (Німеччина), Артуро Армєніні (Італія), Алана Кука (Іспанія) та інших диригентів супроводжував проведення міжнародного конкурсу піаністів.

Нині колектив Полтавського симфонічного оркестру напружено працює, щомісяця дивуючи слухачів новими складними програмами зі світової музичної літератури. Серед провідних музикантів оркестру: народний артист України, соліст Юрій Кириченко (скрипка), заслужений артист України Валерій Тимошенко (валторна), заслужений артист України Валерій Стівбир (ударні), заслужений артист України Едуард Головашич (тромбон), заслужений працівник культури України Микола Демченко (тромбон), Світлана Сницька (скрипка), Світлана Циганюк (скрипка), Михайло Коба (альт), Святослав Єзерський (віолончель), Микола Погребняк (контрабас), Аліна Александрова (флейта), Олена Терещук (гобой), Єлізар Пащенко (кларнет), В'ячеслав Орищенко (труба) – плеяда кращих музичних фахівців нашої області, серед яких – лауреати міжнародних і всеукраїнських конкурсів.

Постійною ведучою концертів Полтавського симфонічного оркестру є скрипалька Аліна Синяговська. Доречні коментарі лектора-музикознавця до творів, що мають прозвучати, полегшують сприйняття та дозволяють глибше пізнати шедеври світової класики і твори сучасних композиторів. За натхнену працю, високий творчий злет, популяризацію симфонічної музики в нашому краї і безкомпромісне дотримання високих ідеалів класичного мистецтва восени 2009 року диригенту і

художньому керівнику Полтавського симфонічного оркестру було присвоєно почесне звання «народний артист України».

«...Оркестрові інструменти – персонажі музичної драми, і зал напружено стежить за її перипетіями. Оркестр – на гідному професійному рівні. Ми потрібні одне одному – слухач і музикант. Полтаву не уявити без свого оркестру, він – частина нашого духовного існування, цей просвітницький осередок. Він – живий організм, що дихає, нервується, виснажується в роботі й прагне досконалості!» («Зоря Полтавщини», 2009 року) [1].

Нещодавно оркестр набув статусу самостійної творчої одиниці – 23 листопада сесія Полтавської обласної Ради прийняла рішення створити у Полтаві комунальне підприємство «Полтавський симфонічний оркестр» як окремих незалежний творчий колектив, підпорядкований управлінню культури облдержадміністрації.

Отже, Полтавський симфонічний оркестр за роки свого існування провів сотні концертів як у своєму місті, так і в інших містах країни та зарубіжжя. Основу концертного репертуару цього колективу завжди складають найкращі твори світової класики і сучасних композиторів. З оркестром в якості солістів та гастролуючих диригентів постійно виступають відомі й яскраві музиканти. Тож, цей колектив дійсно створив нову цікаву сторінку в літописі сучасного музичного життя Полтавщини, і ця сторінка є насиченою, багатою і самобутньою.

Література

1. Полтавський симфонічний оркестр. Інформаційна довідка [рукопис] // Архів Полтавського симфонічного оркестру.

Скаун В. М. Полтавський симфонічний оркестр: історія створення та сьогодення.

У статті висвітлюється історія створення, творчий шлях та сучасний стан функціонування Полтавського симфонічного оркестру. Розглядається концертний репертуар, виконаний колективом. Аналізується гастрольна діяльність оркестру в Україні та за її межами. Надається панорама здійснених творчих проєктів, перелічуються відомі диригенти та музиканти-виконавці, які виступали з оркестром як солісти.

Висвітлюються основні творчі досягнення цього художнього колективу протягом усього часу його існування. Подано персональний перелік музикантів, які складають основний кістяк колективу сьогодні. На основі цитат відгуків періодичної преси наголошується на важливій ролі Полтавського симфонічного оркестру, який за роки свого існування провів сотні концертів (як у своєму місті, так і в інших містах країни та зарубіжжя) у справі розвитку музичної культури полтавського регіону й України в цілому.

Ключові слова: Полтавський симфонічний оркестр, музична культура, диригентське мистецтво, музичні твори.

Скакун В. М. Полтавский симфонический оркестр: история создания и современность.

В статье освещается история создания, творческий путь и современное состояние функционирования Полтавского симфонического оркестра. Рассматривается концертный репертуар, исполненный коллективом. Анализируется гастрольная деятельность оркестра в Украине и за ее пределами. Предоставляется панорама осуществленных творческих проектов, перечисляются известные дирижеры и музыканты-исполнители, которые выступали с оркестром как солисты.

Освещаются основные творческие достижения этого художественного коллектива на протяжении всего времени его существования. Подается персональный перечень музыкантов, составляющих основной костяк коллектива на сегодня. На основе цитат отзывов периодической прессы подчеркивается важная роль Полтавского симфонического оркестра, осуществившего за годы своего существования сотни концертов (как в своем городе, так и в других городах страны и зарубежья) в деле развития музыкальной культуры полтавского региона и Украины в целом.

Ключевые слова: Полтавский симфонический оркестр, музыкальная культура, дирижерское искусство, музыкальные произведения.

Skakun V. M. Poltava Symphony orchestra: history and modernity.

The article highlights the history of the creation, career and current state of functioning of the Poltava Symphony orchestra. Discusses the concert repertoire, performed by the team. Analyzes the touring orchestra in Ukraine and abroad.

The panorama is made of creative projects, lists the known conductors and musicians who have performed with the orchestra as soloists. Highlights the main achievements of this artistic group for the whole time of its existence. Served personal list of musicians that make up the backbone of the team for today.

On the basis of the quotations of periodic reviews of the press highlights the important role of the Poltava Symphony orchestra, performed during the years of its existence, hundreds of concerts (both in the city and in other cities across the country and abroad) in the development of the musical culture of the Poltava region and Ukraine.

The basis of the concert repertoire of this band always make the best works of world classics and contemporary composers. With the orchestra as

soloists and conductors, touring constantly perform famous and brilliant musicians. So, this team really has created a new interesting page in the annals of modern musical life in Poltava.

Key words: Poltava Symphony orchestra, musical culture, conducting, music.

Стаття надійшла до редакції 2.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. пед. наук, проф. Сташевська І. О.

УДК 821.161.2.02.09

Н. М. Філоненко

ІНТЕРСЕМІОТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ТВОРЧОСТІ ЛІТУГРУПОВАННЯ „БУ-БА-БУ”

Постмодерністський погляд на світ як текст актуалізував розвиток і поширення різноманітних гетерогенних художніх явищ, еkleктичних мистецьких форм, які хоча й були притаманні мистецтву від найдавніших часів, проте майже ніколи не становили характерної ознаки епохи. На кінець ХХ століття рок-опера, хореографічний спектакль, балет-мюзикл на льоду, гепенінг, перформанс, інсталяція стають популярними міжмистецькими явищами, що приваблюють як невибагливого пересічного споживача продукту масової культури, так і елітарну публіку з вишуканими смаками. Усі ці явища вимагали від мистецтвознавчих наук міждисциплінарного підходу до осмислення нової художньої практики. Як наслідок у межах літературознавства з 60-х рр. минулого століття розвиваються інтермедіальні студії, які досліджують внутрішньотекстову взаємодію у літературному творі семіотичних кодів різних видів мистецтва. Серед найвідоміших представників зазначеного наукового напрямку можна назвати Ульріха Вайсштайна, Вернера Вольфа, Оге Ганзен-Льове, Ірина Раєвські та ін. У вітчизняному літературознавстві дослідженням міжмистецької взаємодії займаються Василь Будний, Микола Ільницький, Григорій Клочек, Дмитро Наливайко, Віра Просалова та ін.

Одним із чинників формування полісеміотичної творчості можна вважати політалановитість самого автора. В українській культурі є чимало митців, творчість яких розгорталася одразу в кількох рідних. Так Г. Сковорода, Леся Українка, П. Тичина були ще й музикантами, Т. Шевченко, В. Винниченко, О. Довженко – художниками, Ю. Яновський, О. Довженко, М. Вінграновський, М. Бажан, І. Драч –